

Fundacja Aktywizacja

Raport z monitoringu końcowego Regionalnych Programów Operacyjnych oraz Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój pod kątem dostępności projektów dla organizacji pozarządowych w celach tematycznych CT 8 i CT 9

Fundacja Aktywizacja

Raport z monitoringu końcowego Regionalnych
Programów Operacyjnych oraz Programu
Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój pod kątem
dostępności projektów dla organizacji
pozarządowych w celach tematycznych CT 8 i CT 9

Warszawa 2017

Realizacja:

Fundacja Aktywizacja
ul. Chałubińskiego 9 lok 9a
02-004 Warszawa
e-mail: fundacja@idn.org.pl

Opracowanie: Karolina Włodarczyk

Współpraca: Agata Gawska

Osoby realizujące monitoring: Pracownicy Fundacji Aktywizacja

Eksperti zewnętrzni: Karolina Włodarczyk, Magdalena Polańska, Anna Mikołajczyk, Piotr Kowalski, Jan Grabowski, Marcin Dziótko.

Data wydania: maj 2017

Spis treści

Wykaz skrótów	6
Definicje.....	7
Wprowadzenie	8
Metodologia prac	10
Typ beneficjenta.....	11
Cel tematyczny 8	16
Cel tematyczny 9	18
Kryteria wyboru projektów	20
Cel tematyczny 8	21
Cel tematyczny 9	26
Pozostałe rozwiązania wzmacniające potencjał trzeciego sektora.....	35
Alokacja przewidziana na poszczególne nabory	37
Wnioski i rekomendacje	39

Wykaz skrótów

CT8 – cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników.

CT9 – cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

ES – ekonomia społeczna

IP – Instytucja Pośrednicząca

IZ – Instytucja Zarządzająca

KM – Komitet Monitorujący

NGO – organizacja pozarządowa

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

OWES – Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PES – Podmiot ekonomii społecznej

PI – Priorytet Inwestycyjny

PIRP – Pozarządowe Instytucje Rynku Pracy

PO WER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

RPO – Regionalny Program Operacyjny

SZOOP – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Definicje¹

beneficjent – podmiot, o którym mowa w art. 2 pkt 10 oraz w art. 63 rozporządzenia ogólnego;

Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) – podmiot lub partnerstwo posiadający akredytację, świadczący komplementarnie pakiet usług wsparcia ekonomii społecznej wskazanych w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej;

Podmiot Ekonomii Społecznej (PES) –

- a) przedsiębiorstwo społeczne, w tym spółdzielnia socjalna, o której mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. poz. 651, z późn. zm.);
- b) podmiot reintegracyjny, realizujący usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym:
 - CIS i KIS;
 - ZAZ i WTZ, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- c) organizacja pozarządowa lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239, z późn. zm.);
- d) podmiot sfery gospodarczej utworzony w związku z realizacją celu społecznego bądź dla którego leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej. Grupę tę można podzielić na następujące podgrupy:
 - organizacje pozarządowe, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzące działalność gospodarczą, z której zyski wspierają realizację celów statutowych;
 - spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie tj. spółdzielnie pracy, inwalidów i niewidomych, działające w oparciu o ustawę z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2016 r. poz. 21, z późn. zm.);

¹ za: Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020, Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

- spółki non-profit, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, o ile udział sektora publicznego w spółce wynosi nie więcej niż 50%.

Wprowadzenie

W październiku 2016 r. opublikowany został „Raport z monitoringu Regionalnych Programów Operacyjnych oraz Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój pod kątem dostępności projektów dla organizacji pozarządowych w celach tematycznych CT8 i CT9”. Stanowił on podsumowanie przeprowadzonego przez grupę ekspertów przeglądu 16 RPO oraz PO WER w zakresie możliwości korzystania ze środków unijnych przez organizacje pozarządowe działające w obszarze rynku pracy oraz włączenia społecznego, walki z ubóstwem i wszelką dyskryminacją. Analiza szeregu dokumentacji, m.in. dokumentacji dla naborów wniosków ogłoszonych w ramach CT 8 i CT 9 w okresie od stycznia do sierpnia 2016 r. jednoznacznie pokazała, że organizacje pozarządowe postrzegane są przez instytucje systemu wdrażania funduszy jako te, które powinny realizować działania z zakresu integracji społecznej, a wciąż niedoceniany jest ich potencjał w zakresie realizacji profesjonalnych projektów w obszarze rynku pracy.

Przedstawiciele środowiska pozarządowego nieustannie prowadzą – zarówno na poziomie regionalnym, jak i centralnym – intensywne działania mające na celu zwiększenie dostępności funduszy unijnych dla NGO. Jednym z tego typu działań jest projekt „Sieć Pozarządowych Instytucji Rynku Pracy (Sieć PIRP)” realizowany w partnerstwie przez Fundację Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Fundację Aktywizacja oraz Fundację Innowacja i Wiedza, współfinansowany ze środków Pomocy Technicznej PO WER i mający na celu wzrost wiedzy i zaangażowania przedstawicieli NGO w prace komitetów monitorujących na poziomie regionalnym i krajowym.

Aby określić stopień, w jakim działania przedstawicieli trzeciego sektora oraz realizacja wspomnianego powyżej projektu, przyczyniły się do zwiększenia dostępności funduszy unijnych w obszarze rynku pracy i włączenia społecznego dla NGO, zdecydowano się na powtórzenie monitoringu.

Eksperti w zakresie Europejskiego Funduszu Społecznego, w tym przedstawiciele NGO w Regionalnych Komitetach Monitorujących, Komitecie Monitorującym PO WER, Komitecie ds. Umowy Partnerstwa oraz przedstawiciele instytucji systemu wdrażania, ponownie przeprowadzili analizę zapisów Regionalnych Programów Operacyjnych, Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój,

Szczegółowych Opisu Osi Priorytetowych poszczególnych PO, innych dokumentów programowych oraz dokumentacji dla konkursów ogłoszonych od października 2016 r. do końca lutego 2017 r.

Podobnie jak w przypadku poprzedniego monitoringu i tym razem analiza koncentrowała się na Europejskim Funduszu Społecznym, a konkretnie na:

1. Celu tematycznym 8 (CT 8): Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników.
2. Celu tematycznym 9 (CT 9): Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.

Wspomnieć w tym miejscu należy, że w okresie objętym monitoringiem nastąpiły zmiany zarówno *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020* (nowa wersja obowiązuje od 02.11.2016 r.), jak i *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020* (nowa wersja obowiązuje od 24.10.2016 r.).

Dotyczyły one m.in.:

- w przypadku *Wytycznych* dla CT 8: uelastycznienia zapisów dotyczących pomiaru kryterium efektywności zatrudnieniowej oraz doprecyzowania zapisów dotyczących realizacji poszczególnych form wsparcia;
- w przypadku *Wytycznych* dla CT 9: rezygnacji z obowiązkowego zastosowania przez ośrodki pomocy społecznej Programu Aktywizacja i Integracja, zmiany demarkacji pomiędzy usługami społecznymi i zdrowotnymi oraz wprowadzenia minimalnych standardów związanych ze świadczeniem poszczególnych rodzajów usług społecznych.

Aktywny udział w nowelizacji *Wytycznych* dla obu Celów Tematycznych miało środowisko pozarządowe. Jedną z kluczowych dla trzeciego sektora zmian w *Wytycznych* dla CT 8 została wprowadzona po interwencji Sieci Pozarządowych Instytucji Rynku Pracy w Ministerstwie Rozwoju oraz Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Jej przedmiotem było wyłączenie organizacji pozarządowych z możliwości organizacji u siebie płatnych staży dla uczestników projektu. Dzięki podjętym przez Sieć PIRP działaniom zgodnie ze znowelizowanymi *Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na*

lata 2014-2020, staże w organizacjach pozarządowych mogą być obecnie organizowane na takich samych zasadach jak w innych podmiotach.

Przykład ten jednoznacznie pokazuje, że organizacje pozarządowe mogą mieć realny wpływ na kształtowanie systemu wdrażania w Polsce funduszy unijnych. W dalszych częściach niniejszego raportu szczegółowej analizie zostanie poddana kwestia zależności pomiędzy zaangażowaniem przedstawicieli trzeciego sektora we wdrażanie funduszy, a ich dostępnością dla NGO.

Metodologia prac

Podobnie jak w przypadku poprzedniego monitoringu i tym razem analizie poddane zostały zapisy Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) oraz Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER), Szczegółowych Opisów Osi Priorytetowych (SZOOP) 16 RPO i PO WER oraz innych dokumentów programowych, takich jak np. *Kryteria wyboru projektów* dla poszczególnych RPO czy też dla poszczególnych konkursów.

Monitoring objął również informacje o naborach wniosków oraz dokumentację konkursowe (tj. regulaminy wraz z załącznikami). Ze względu na stosunkowo krótki okres objęty monitoringiem (01.10.2016-28.02.2017) weryfikacji poddano zapisy wszystkich naborów w obszarze CT 8 i CT 9 ogłoszonych w ramach 16 RPO i PO WER.

łącznie przeanalizowano:

1. W obszarze CT 8: 84 dokumentacje naborów wniosków, w tym 53 dokumentacje konkursowe i 31 dokumentacji dla naborów prowadzonych w trybie pozakonkursowym/dedykowanych jednemu typowi beneficjentów;
2. W obszarze CT 9: 43 dokumentacje naborów wniosków, w tym 35 dokumentacji konkursowych i 8 dokumentacji naborów prowadzonych w trybie pozakonkursowym/dedykowanych jednemu typowi beneficjentów.

Monitoring przeprowadzony został w oparciu o kwestionariusz – wystandaryzowane narzędzie do zbierania danych zastanych. Aby możliwe było porównanie wyników obu monitoringów zastosowane zostało to samo narzędzie, co w poprzednim monitoringu.

W odpowiedzi na potrzeby zgłaszane przez przedstawicieli trzeciego sektora, dotyczące zbiorczej informacji odnoszącej się do podziału alokacji pomiędzy nabory, w których NGO mogą aplikować oraz

te, które były dedykowane konkretnym podmiotom, zdecydowano się na dodanie do narzędzia pytania o alokację przewidzianą na każdy nabór.

Przeprowadzona analiza danych zastanych pozwoliła na sformułowanie wniosków w zakresie dostępności funduszy unijnych w obszarze CT 8 i CT 9 dla organizacji pozarządowych. Umożliwiła również, poprzez porównanie jej wyników z wynikami poprzedniego monitoringu, zweryfikowanie stopnia, w jakim działania przedstawicieli trzeciego sektora (w tym przede wszystkim pozarządowych członków Komitetów Monitorujących) mają wpływ na możliwość korzystania przez NGO ze środków unijnych dystrybuowanych w ramach poszczególnych RPO i PO WER.

Dla zachowania przejrzystości prezentowanych treści oraz na umożliwienie porównania wyników obu monitoringów, zdecydowano się na przyjęcie w niniejszym raporcie struktury analogicznej do poprzedniego raportu.

Kolejne części opracowania zostaną więc poświęcone kwestiom związanym z:

1. typem beneficjenta,
2. kryteriami wyboru projektów,
3. pozostałymi rozwiązaniami wzmacniającymi potencjał trzeciego sektora,
4. wnioskami z przeprowadzonego monitoringu oraz rekomendacjami dla przedstawicieli trzeciego sektora w zakresie zwiększania dostępności organizacji pozarządowych do funduszy unijnych.

Typ beneficjenta

Organizacje pozarządowe są jednym z typów podmiotów, które mogą korzystać ze środków unijnych. Informacje odnoszące się do możliwości aplikowania przez NGO o fundusze unijne w ramach poszczególnych działań realizowanych w danym PO znajdują się w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych (SZOOP) – dokumencie określającym zasady realizacji każdego programu, na podstawie którego tworzone są plany działania oraz dokumentacje naborów.

Zapisy każdego SZOOP wskazują, które typy beneficjentów mają możliwość ubiegania się o środki w ramach danego działania, poddziałania lub typu projektu. Informacje te można podzielić na 3 główne kategorie:

1. Typami beneficjentów są „wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy to osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)”;
2. Typami beneficjentów są podmioty wskazane w zamkniętym katalogu;
3. Typem beneficjenta jest wyłącznie jeden podmiot (np. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej) lub rodzaj podmiotu (np. powiatowe urzędy pracy).

Organizacje pozarządowe mogą ubiegać się o środki w ramach tych działań/poddziałań/typów projektów (pkt 1.), w których typami beneficjenta mogą być wszystkie podmioty oraz tych, w których zostały wskazane jako jeden z typów beneficjenta (pkt 2.). Brak wskazania organizacji pozarządowych w katalogu typów beneficjentów (pkt. 2.) praktycznie uniemożliwia im aplikowanie o środki w ramach danego działania/poddziałania/typu projektu.

Na uwagę zasługuje fakt, że w różnych SZOOP można spotkać się z różnym nazewnictwem odnoszącym się do organizacji pozarządowych. Stosowane są następujące pojęcia:

- organizacje pozarządowe,
- podmioty ekonomii społecznej (kategoria szersza niż organizacje pozarządowe – Por. „Definicje”),
- fundacje i stowarzyszenia.

Analiza w zakresie typów beneficjentów wskazanych w SZOOP dla 16 RPO oraz PO WER jako uprawnionych do ubiegania się o środki wykazała, że zarówno w obszarze CT 8, jak i CT 9 istnieją działania/poddziałania/typy projektów, w ramach których organizacje pozarządowe nie mogą być beneficjentami. Jednocześnie wskazać można obszary interwencji, w których organizacje pozarządowe wymienione są jako jeden z typów beneficjentów, a więc mogą ubiegać się o środki.

W powyższym zakresie wyniki nie różnią się znacząco od wyników poprzedniego monitoringu. Brak różnicy spowodowany jest tym, że dopuszczenie lub wykluczenie NGO z ubiegania się o środki w ramach danego działania/poddziałania/typu projektu związane jest z typem interwencji i jako takie nie podlega zmianom na poziomie danego PO.

W poniższej tabeli przedstawiono porównanie ogólnej liczby działań zaplanowanych w ramach CT 8 i CT 9 poszczególnych województwach do liczby działań, w których NGO nie mogą być beneficjentem².

² Ze względu na występujące pomiędzy RPO różnice w zakresie struktury poszczególnych interwencji (podział na działania, poddziałania i typy projektów różniący się w zależności od województwa) i tym samym brak możliwości dokonania spójnego metodologicznie zestawienia, ograniczono się do podziału wyłącznie na działania i poddziałania, bez uwzględniania typów projektów.

Tabela 1 Zestawienie analizy typów beneficjentów w poszczególnych RPO

	Cel Tematyczny 8	Ogólna liczba działań/ poddziałań	Liczba działań, w których NGO nie mogą być beneficjentem	Cel Tematyczny 9	Ogólna liczba działań/ poddziałań	Liczba działań, w których NGO nie mogą być beneficjentem
dolnośląskie	Oś priorytetowa 8 Rynek pracy	11	2	Oś priorytetowa 9 Włączenie społeczne	11	2
kujawsko-pomorskie	Oś priorytetowa 8 Aktywni na rynku pracy	11	1	Oś priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo	8	1
lubelskie	Oś priorytetowa 9 Rynek pracy	7	1	Oś priorytetowa 11 Włączenie społeczne	6	1
lubuskie	Oś priorytetowa 6 Regionalny rynek pracy	8	1	Oś priorytetowa 7 Równowaga społeczna	9	4
łódzkie	Oś priorytetowa VIII Zatrudnienie	7	2	Oś priorytetowa IX Włączenie społeczne	7	2
małopolskie	Oś priorytetowa VIII Rynek pracy	10	2	Oś priorytetowa IX Region spójny społecznie	6	2
mazowieckie	Oś priorytetowa VIII Rozwój rynku pracy	4	1	Oś priorytetowa IX Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem	4	1
opolskie	Oś priorytetowa VII Konkurencyjny rynek pracy	6	1	Oś priorytetowa VIII Integracja społeczna	3	1
podkarpackie	Oś priorytetowa 7 Konkurencyjny rynek pracy	8	2	Oś priorytetowa VII Integracja społeczna	9	2
podlaskie	Oś priorytetowa II Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa	5	0 ³	Oś priorytetowa VII Poprawa spójności społecznej	4	1

³ W każdym działaniu wyodrębnione są typy projektów. NGO nie mają możliwości aplikowania w 4 typach projektów.

pomorskie	Oś priorytetowa 5 Zatrudnienie	9	1	Oś priorytetowa 6 Integracja	7	1
śląskie	Oś priorytetowa VII Regionalny rynek pracy	11	3	Oś priorytetowa IX Włączenie społeczne	15	3
świętokrzyskie	Oś priorytetowa 10 Otwarty rynek pracy	8	4	Oś priorytetowa 9 Włączenie społeczne i walka z ubóstwem	6	1
warmińsko- mazurskie	Oś priorytetowa 10 Regionalny rynek pracy	7	1	Oś priorytetowa 11 Włączenie społeczne	10	1
wielkopolskie	Oś priorytetowa 6 Rynek pracy	10	1	Oś priorytetowa 7 Włączenie społeczne	7	1
zachodniopomorskie	Oś priorytetowa VI Rynek pracy	7	3	Oś priorytetowa VII Włączenie społeczne	5	2

Cel tematyczny 8

W ramach CT 8 organizacje pozarządowe, podobnie jak inne podmioty, nie mają możliwości aplikowania o środki w działaniach skierowanych do powiatowych urzędów pracy. Dotyczy to zarówno Regionalnych Programów Operacyjnych, jak i Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (działanie 1.1). W żadnym SZOOP nie wskazano podmiotów, które mogłyby być partnerem PUP w dedykowanych im działaniach. Oznacza to, że urzędy pracy muszą swoje projekty realizować samodzielnie, nie mając możliwości skorzystania ze wsparcia merytorycznego np. organizacji pozarządowych, które nierzadko wykazują się większą efektywnością i skutecznością w działaniach z zakresu aktywizacji zawodowej. Wydaje się więc, że brak możliwości realizacji przez PUP projektów partnerskich jest niekorzystny nie tylko dla nich samych, ale przede wszystkim dla osób będących bezpośrednimi odbiorcami wsparcia.

Analogicznie sytuacja wygląda w przypadku projektów EURES⁴, które realizowane są przez Wojewódzkie Urzędy Pracy (nabór wniosków odbywa się zazwyczaj w trybie pozakonkursowym).

Podkreślić należy, że zdecydowana większość działań w ramach CT 8 zgodnie z zapisami SZOOP może być realizowana przez „wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)”. W praktyce oznacza to, że o środki mogą ubiegać się także PUP, które otrzymują środki w ramach dedykowanych im działań. Jedyny przypadek bezpośredniego wyłączenia PUP z możliwości ubiegania się o środki na działania aktywizujące zawodowo ma miejsce w **RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego**. Zgodnie z zapisami SZOOP typami beneficjentów w poddziałaniu 8.2.2 Wsparcie osób odchodzących z rolnictwa i rybactwa są „Wszystkie podmioty z wyłączeniem powiatowych urzędów pracy i osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)”.

Zawężenie typów beneficjentów mogących aplikować o środki na działania z zakresu aktywizacji zawodowej występuje niezmiernie rzadko. Jako przykład można wskazać **RPO Województwa Lubuskiego**. W SZOOP dla tego RPO określono zamknięty katalog podmiotów dla działania 6.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy nie zarejestrowanych w powiatowych urzędach

⁴ EURES (European Employment Services - Europejskie Służby Zatrudnienia) jest siecią współpracy utworzoną przez publiczne służby zatrudnienia. Związki zawodowe i organizacje pracodawców są również jej uczestnikami na zasadzie partnerstwa. Celem sieci EURES jest ułatwienie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) (28 członków Unii Europejskiej oraz Norwegia, Liechtenstein i Islandia) oraz Szwajcaria; <https://ec.europa.eu/eures/main.jsp?catId=2547&acro=faq&lang=pl> (dostęp 29.04.2017).

pracy, poddziałania 6.3.1 Wsparcie dla samozatrudnienia poprzez finansowe instrumenty zwrotne, działania 6.4 Równość szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy, działania 6.5 Usługi rozwojowe dla MMŚP oraz działania 6.6 Aktywizacja zawodowa osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia.

We wszystkich wymienionych działaniach/poddziałaniach typami beneficjentów mających możliwość ubiegania się o środki są m.in. organizacje pozarządowe oraz podmioty ekonomii społecznej.

Na uwagę zasługuje również zapis SZOOP **RPO Województwa Małopolskiego** odnoszący się do typów beneficjentów wskazanych dla działania 8.2 Aktywizacja zawodowa, typu projektu A Kompleksowe programy na rzecz aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy. Zgodnie z nim o środki na realizację projektów ubiegać mogą się „wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w szczególności: - przedsiębiorcy i pracodawcy, - organizacje pozarządowe (w tym LGD)”.

Przeprowadzona analiza zapisów SZOOP odnoszących się do typów beneficjentów projektów realizowanych w ramach CT 8 wykazała, że na poziomie SZOOP od czasu przeprowadzenia poprzedniego monitoringu nie istotna zmiana w zakresie dostępności dla NGO środków unijnych przeznaczonych na działania aktywizację zawodową.

Potencjał organizacji pozarządowych w świadczeniu usług w obszarze rynku pracy wciąż jeszcze jest niedoceniany, a wiedza o realizowanych przez nie – z dużym sukcesem – działaniach nie przebija się do świadomości osób odpowiedzialnych za kształtowanie polityk publicznych w zakresie rynku pracy. Konieczne wydaje się więc zintensyfikowanie wysiłków przedstawicieli trzeciego sektora, w szczególności pozarządowych członków KM, w zakresie zwiększenia dla NGO dostępności środków unijnych na realizację projektów z zakresu aktywizacji zawodowej.

Opisane powyżej przykłady z kilku RPO pokazują, że zawężenie katalogu podmiotów mających możliwość ubiegania się o środki w ramach CT 8 i wskazanie w nim bezpośrednio organizacji pozarządowych/PES jest możliwe. Modyfikacja zapisów SZOOP w tym zakresie jest niezbędna, aby zwiększyć szanse NGO w ubieganiu się o środki. Organizacje pozarządowe mające doświadczenie, potencjał i wymierne sukcesy realizacji działań z zakresu aktywizacji zawodowej nierzadko bowiem przegrywają w konkursach tylko dlatego, że mniej sprawnie opracowują wnioski o dofinansowanie i/lub nie mają środków finansowych umożliwiających im skorzystanie w tym zakresie ze wsparcia zewnętrznego (mając jednocześnie szczegółowo zaprojektowane wysokiej jakości działania).

Fundusze unijne trafiają więc często do firm niemających dużego doświadczenia w prowadzeniu działań aktywizujących zawodowo (zwłaszcza grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem, np. osób z

niepełnosprawnością, długotrwale bezrobotnych), co bezpośrednio przekłada się na jakość świadczonych przez nie wsparcia

W kontekście przedstawionych powyżej wniosków na szczególną uwagę zasługuje jeden z obszarów działań realizowanych w niektórych województwach⁵ w ramach osi priorytetowej związanej z rynkiem pracy, a mianowicie działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej⁶.

We wszystkich SZOOP dla RPO, w których pojawiają się tego typu działania, jako jeden z typów beneficjentów, który może je realizować wskazane są organizacje pozarządowe oraz PES. Wskazanie tych podmiotów w katalogu beneficjentów wynika z przyjętych przez Komitet Sterujący ds. Koordynacji Interwencji EFSI w sektorze zdrowia Planów działań (odrębnego dla każdego województwa), w których NGO/PES określone zostały (m.in. w wyniku starań organizacji pozarządowych działających w obszarze zdrowia) jako podmioty mające możliwość aplikowania o środki na realizację działań profilaktyki zdrowotnej (związanej z rynkiem pracy).

Cel tematyczny 9

Podobnie jak w przypadku CT 8, w CT 9 również istnieją działania dedykowane konkretnym podmiotom. Są to w szczególności:

1. Działania związane z koordynacją sektora ekonomii społecznej realizowane jako projekty pozakonkursowe Urzędów Marszałkowskich/Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej;
2. Działania konkursowe lub pozakonkursowe dedykowane Ośrodkom Pomocy Społecznej oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

Na uwagę zasługuje fakt, że w niektórych województwach w SZOOP wprost wskazano możliwość realizacji projektu dedykowanych jednostkom samorządu terytorialnego i ich jednostkom organizacyjnym w partnerstwie z innymi podmiotami. Przykładem może być tu SZOOP **RPO Województwa Lubuskiego**, który dla trybu konkursowego⁷ Działania 7.1 Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej wskazuje następujący typ beneficjenta:

⁵ Uwzględnienie w danym RPO tego typu działań wynika z zapisów *Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 Krajowe Strategiczne Ramy* oraz przyjętego przez Komitet Sterujący ds. Koordynacji Interwencji EFSI w sektorze zdrowia Planu działań w sektorze zdrowia dla danego województwa.

⁶ Nazewnictwo tego typu działań różni się w zależności od województwa, np. w RPO Województwa Opolskiego: „Działanie 7.4 Wydłużanie aktywności zawodowej”, w RPO Województwa Pomorskiego: „Działanie 5.4 Zdrowie na rynku pracy”, RPO Województwa Lubuskiego: „Działanie 6.7 Profilaktyka i rehabilitacja zdrowotna osób pracujących i powracających do pracy oraz wspieranie zdrowych i bezpiecznych miejsc pracy”.

⁷ Tryb konkursowy jest przewidziany w sytuacji nieprzystąpienia do Programu wszystkich jednostek pomocy społecznej danego typu.

„Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne - ośrodki pomocy społecznej. Projekty mogą być realizowane również na zasadzie partnerstwa z udziałem następujących

Partnerów:

- ośrodki pomocy społecznej,
- jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia,
- jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną,
- organizacje pozarządowe,
- przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą,
- osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów,
- instytucje rynku pracy,
- podmioty ekonomii społecznej,
- podmioty działające w obszarze rynku pracy, zajmujące się aktywizacją osób wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem itp. (w tym jednostki pomocy społecznej)”.

Warty odnotowania jest jednocześnie fakt, że analogicznej możliwości nie dopuszczono w przypadku trybu konkursowego działania 7.2 Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie. Jedynym wskazanym typem beneficjenta dla tego działania są bowiem jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne – powiatowe centra pomocy rodzinie.

Odwrotnie niż w przypadku CT 8, dla działań realizowanych w ramach CT 9 poszczególne SZOOP zazwyczaj wskazują zamknięty katalog typów beneficjentów. Zawsze wówczas wśród podmiotów mogących ubiegać się o dofinansowanie znajdują się m.in.: organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, organizacje non-profit, czy też podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej.

Zapisy mówiące o tym, że dane działanie/poddziałanie może być realizowane przez „wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)” zdarzają się sporadycznie.

Często także są doszczegółowione, jak w przypadku SZOOP dla **RPO Województwa Świętokrzyskiego**. Przykładowo, jako możliwe typy beneficjentów dla Poddziałania 9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych (projekty konkursowe) wskazano: „Wszystkie podmioty z

wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), w szczególności:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia JST,
- instytucje pomocy i integracji społecznej (zgodnie z definicją znajdującą się w słowniku terminologicznym SZOOP),
- podmioty organizujące pieczę zastępczą (zgodnie z ustawą z dnia 9 marca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej),
- podmioty ekonomii społecznej, w tym organizacje pozarządowe (zgodnie z definicją znajdującą się w słowniku terminologicznym SZOOP)⁸.

Na podstawie przeprowadzonej analizy danych zastanych w zakresie zapisów SZOOP dla poszczególnych PO można stwierdzić, że organizacje pozarządowe nadal są postrzegane jako bardziej naturalny realizator działań w obszarze włączenia społecznego niż rynku pracy.

Podkreślić należy, że m.in. dzięki staraniom przedstawicieli środowiska pozarządowego, w tym pozarządowych członków KM, w wielu województwach możliwości ubiegania się o środki na działania związane z włączeniem społecznym nie mają np. firmy szkoleniowe i inni przedsiębiorcy de facto pozbawieni doświadczenia w realizacji tego typu przedsięwzięć. Dzięki temu fundusze unijne trafiają do podmiotów, które mają potencjał do zapewnienia bezpośrednim uczestnikom projektów efektywnego i wysokiej jakości wsparcia. Wydaje się więc, że działania środowiska trzeciego sektora powinny zmierzać do tego, aby zwrócić uwagę osób odpowiedzialnych za kształtowanie w Polsce systemu wdrażania funduszy unijnych na fakt, że w obszarze rynku pracy jakość realizowanych działań jest tak samo ważna jak w obszarze włączenia społecznego i że organizacje pozarządowe są tym typem podmiotów, które tę jakość mogą zapewnić.

Kryteria wyboru projektów

Ostateczne informacje odnoszące się do typów podmiotów mogących aplikować o środki unijne w ramach danych działań/poddziałań zamieszczane są w dokumentacji poszczególnych naborów, tj. w dokumentacji konkursowej, dokumentacji naboru w trybie pozakonkursowym lub wezwaniu do składania wniosków (tryb ten stosowany jest często w sytuacji, w której aplikować o środki może

⁸ Analogiczne zapisy, zróżnicowane w zakresie wymienionych podmiotów, zastosowano w SZOOP RPO Województwa Świętokrzyskiego dla wszystkich poddziałań w ramach CT 9, z wyjątkiem Działania 9.3.2 Koordynacja działań na rzecz ekonomii społecznej dedykowanego Regionalnemu Ośrodkowi Polityki Społecznej.

wyłącznie jeden podmiot). Dokumentacja dla każdego konkursu obejmuje zazwyczaj Regulamin wraz z załącznikami.

Informacje o typach podmiotów, które mogą aplikować o środki w ramach danego naboru mogą wynikać z kryteriów dostępu, których spełnienie jest warunkiem brzegowym otrzymania dofinansowania (wniosek podmiotu, który nie spełnił któregoś z kryteriów dostępu jest oceniany negatywnie) i/lub z kryteriów premiujących, których spełnienie pozwala na otrzymanie dodatkowych punktów podczas oceny merytorycznej⁹.

W ramach monitoringu poddano analizie łącznie 127 dokumentacji naborów wniosków ogłoszonych w CT 8 i CT 9 w ramach poszczególnych RPO i POWER od 01.10.2016 do 28.02.2017 r. Podobnie jak w przypadku poprzedniego monitoringu skupiono się na kryteriach premiujących, które w jakikolwiek sposób ułatwiały bądź utrudniały aplikowanie o środki organizacjom pozarządowym/PES.

Cel tematyczny 8

W obszarze CT 8 analizie poddano 84 dokumentacje naboru wniosków w ramach RPO i PO WER. 31 z nich stanowiły dokumentacje naborów w trybie pozakonkursowym dedykowane powiatowym urzędом pracy (działania związane z aktywizacją zawodową osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz wsparciem osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy) oraz Bankowi Gospodarstwa Krajowego (działania związane z rozwojem przedsiębiorczości oraz realizacją programów typu outplacement). W żadnym z naborów prowadzonych w trybie konkursowym nie przewidziano możliwości realizacji projektu partnerskiego.

Zaznaczyć należy, że projekty pozakonkursowe PUP (zarówno w ramach RPO i PO WER) są projektami o 100% poziomie dofinansowania, nie wymagającymi wnoszenia wkładu własnego. W przypadku projektów pozakonkursowych taka sytuacja zdarza się niezmiernie rzadko (w 3 spośród 53 konkursów).

Spółród 53 naborów w trybie konkursowym 26 było skierowanych do „wszystkich podmiotów – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)”. W dwóch naborach skierowanych do wszystkich

⁹ W różnych województwach funkcjonuje różne nazewnictwo poszczególnych kryteriów, np. zamiast nazwy „kryteria dostępu” można spotkać się z nazwami „kryteria merytoryczne zerojedynkowe” czy „kryteria merytoryczne obligatoryjne”, a zamiast nazwy „kryteria premiujące” z określeniem „kryteria merytoryczne – specyficzne fakultatywne”. Na potrzeby niniejszego opracowania – ze względu na zachowanie przejrzystości tekstu, zdecydowano się na stosowanie określeń „kryteria dostępu” oraz „kryteria premiujące”.

podmiotów organizacje pozarządowe wskazane zostały jako jeden z podmiotów, które w szczególności mogą ubiegać się o dofinansowanie.

W 27 konkursach zawężono katalog podmiotów uprawnionych do aplikowania – we wszystkich jako jedne z nich wskazywane były organizacje pozarządowe/PES.

Kryteria premiujące związane z przedmiotem monitoringu pojawiły się w 12 konkursach, z czego aż 9 z nich to konkursy związane z działaniami na styku obszarów rynku pracy i zdrowia.

Z powyższych danych wynika, że kryteria premiujące, które potencjalnie mogą zwiększać dostępność projektów w ramach CT 8 dla organizacji pozarządowych/PES pojawiły się w zaledwie 3 spośród 53 naborów w trybie konkursowym:

Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego
Oś Priorytetowa 8 Rynek pracy
Działanie 8.4.1 Godzenie życia zawodowego i prywatnego – konkursy horyzontalne
KRYTERIUM PREMIUJĄCE
<p>Opis kryterium: Kryterium partnerstwa. Czy projekt będzie realizowany w ramach partnerstwa publiczno-społecznego-prywatnego?</p>
<p>Uzasadnienie: Realizacja projektów w ramach partnerstw zawiązywanych pomiędzy różnego rodzaju podmiotami przyczyni się do efektywniejszego upowszechniania miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie zapisów wniosku o dofinansowanie projektu.</p>

Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego
Oś Priorytetowa 5 Zatrudnienie
Poddziałanie 5.2.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy
KRYTERIUM STRATEGICZNE I STOPNIA SPECYFICZNEGO UKIERUNKOWANIA PROJEKTU
<p>Opis kryterium: Ocenie podlega stopień, w jakim partnerstwo w projekcie przyczyni się do osiągnięcia rezultatów projektu wyrażonych poprzez wskaźniki monitorowania.</p> <p>1 pkt – projekt realizowany jest w partnerstwie instytucji rynku pracy i instytucji integracji społecznej z jednym lub kilkoma podmiotami z poniższej listy:</p>

a) organizacje pozarządowe, b) instytucje edukacyjne/szkoły wyższe, c) pracodawcy, d) IOB, które przyczyni się do osiągnięcia większości rezultatów projektu wyrażonych poprzez wskaźniki monitorowania;

2 pkt – projekt realizowany jest w partnerstwie instytucji rynku pracy i instytucji integracji społecznej z jednym lub kilkoma podmiotami z poniższej listy:

a) organizacje pozarządowe, b) instytucje edukacyjne/szkoły wyższe, c) pracodawcy, d) IOB, które przyczyni się do osiągnięcia wszystkich rezultatów projektu wyrażonych poprzez wskaźniki monitorowania.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego

Oś Priorytetowa VII Regionalny rynek pracy

Działanie 7.4.1 Outplacement – ZIT

KRYTERIUM ZGODNOŚCI ZE STRATEGIĄ ZIT – SZCZEGÓŁOWE KRYTERIUM DODATKOWE

Opis kryterium: Czy projekt zakłada formalne partnerstwo?

Weryfikowane będzie czy projekt zakłada formalne partnerstwo pomiędzy:

1. jednostkami tego samego sektora;
2. jednostkami dwóch sektorów;
3. jednostkami trzech sektorów.

– Brak formalnego partnerstwa - 0 pkt.

– Partnerstwo pomiędzy jednostkami z tego samego sektora - 3 pkt.

– Partnerstwo pomiędzy jednostkami z dwóch sektorów - 5 pkt.

– Partnerstwo pomiędzy jednostkami z trzech sektorów - 8 pkt.

Definicja sektorów w rozumieniu ogólnie pojmowanej działalności społeczno-gospodarczej dzieli się na:

Sektor I (publiczny): instytucje państwa np. administracja, w tym samorządowa;

Sektor II (prywatny): organizacje gospodarcze działające dla zysku, w tym przedsiębiorstwa prowadzące działalność gospodarczą;

Sektor III (społeczny): pozostałe podmioty nie ujęte w I i II sektorze, w tym organizacje pozarządowe (NGO), społeczne/obywatelskie, itp. np. fundacje, stowarzyszenia, organizacje pracodawców/samorządów.

Kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu. (waga punktowa- 8)

Powyższe zapisy jednoznacznie pokazują, że żadne z kryteriów premiujących będących przedmiotem monitoringu nie premiowało w bezpośredni sposób organizacji pozarządowych/PES. Punkt nacisku został położony na partnerstwo jako takie, a nie konkretnie na partnerstwo z podmiotem trzeciego sektora. Dodatkowo, jako główny powód premiowania partnerstw wskazywano w dokumentacjach konkursowych potrzebę zwiększenia efektywności świadczonego wsparcia dzięki realizacji projektów przez podmioty pochodzące z różnych sektorów, a nie np. korzyści wynikające z potencjału czy doświadczeń NGO.

Zupełnie inaczej sytuacja kształtuje się w przypadku konkursów ogłaszanych w ramach osi priorytetowych związanych z rynkiem pracy, jednak dotyczących przede wszystkim obszaru zdrowia. Jak już wspomniano wcześniej, w działaniach dotyczących szeroko rozumianej profilaktyki zdrowotnej organizacje pozarządowe są wskazywane jako jeden z głównych podmiotów uprawnionych do ubiegania się o środki. Poniżej, dla porównania, przytoczono zapisy z dokumentacji dla jednego z takich konkursów:

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego
Oś Priorytetowa VII Regionalny rynek pracy
Działanie 7.6 Programy profilaktyczne i zdrowotne w regionie
SPECYFICZNE KRYTERIUM PREMIUJĄCE
<p>Opis kryterium: Realizacja projektu odbywa się w partnerstwie pomiędzy podmiotem wykonującym działalność leczniczą oraz co najmniej jedną organizacją pozarządową, której działalność statutowa jest związana z upowszechnianiem edukacji prozdrowotnej lub promocją udziału w badaniach diagnostycznych w kierunku wczesnego wykrywania raka piersi / raka szyjki macicy.</p>
<p>Uzasadnienie: Organizacje pozarządowe prowadzące działalność w zakresie ochrony i promocji zdrowia koncentrują się na rozwiązywaniu określonych problemów, są skuteczne i dobrze wyspecjalizowane, a tym samym profesjonalnie realizują swoje działania. Stanowią one znaczący</p>

potencjał dla ochrony zdrowia społeczności lokalnych. Stąd też dodatkowo punktowane będą projekty realizowane w partnerstwie z co najmniej jedną organizacją pozarządową.

Analiza dokumentacji dla naborów prowadzonych w ramach CT 8 potwierdza wnioski z opisanej wcześniej analizy SZOOP. Podmioty trzeciego sektora wciąż jeszcze mają ograniczony dostęp do funduszy unijnych przeznaczonych na działania w obszarze rynku pracy, a organizacje pozarządowe nie są postrzegane jako beneficjenci mający doświadczenie i potencjał do realizacji działań z zakresu aktywizacji zawodowej.

Konieczne jest więc intensyfikowanie działań przedstawicieli trzeciego sektora (szczególnie pozarządowych członków KM) w zakresie zarówno promowania NGO jako organizacji eksperckich w obszarze rynku pracy, jak i dążenia do zmian kryteriów konkursowych na bardziej korzystne dla organizacji pozarządowych.

Podkreślić w tym miejscu należy, że jednym z obowiązków przedstawicieli organizacji pozarządowych zasiadających w KM jest konsultowanie dokumentów, w tym także kryteriów wyboru projektu, w swoich środowiskach. Ich zaangażowanie, poparte zaangażowaniem środowiska trzeciego sektora wydaje się więc być najlepszą drogą do zwiększenia dostępności funduszy unijnych w obszarze rynku pracy dla NGO.

Opisane powyżej przykłady z kilku RPO pokazują, że zawężenie katalogu podmiotów mających możliwość ubiegania się o środki w ramach CT 8 i wskazanie w nim bezpośrednio organizacji pozarządowych/PES jest możliwe. Modyfikacja zapisów SZOOP w tym zakresie jest niezbędna, aby zwiększyć szanse NGO w ubieganiu się o środki. Organizacje pozarządowe mające doświadczenie, potencjał i wymierne sukcesy realizacji działań z zakresu aktywizacji zawodowej nierzadko bowiem przegrywają w konkursach tylko dlatego, że mniej sprawnie opracowują wnioski o dofinansowanie i/lub nie mają środków finansowych umożliwiających im skorzystanie w tym zakresie ze wsparcia zewnętrznego (mając jednocześnie szczegółowo zaprojektowane i wysokiej jakości działania).

Fundusze unijne trafiają więc często do firm niemających dużego doświadczenia w prowadzeniu działań aktywizujących zawodowo (zwłaszcza grup szczególnie zagrożone wykluczeniem, np. osób z niepełnosprawnością, długotrwale bezrobotnych), co bezpośrednio przekłada się na jakość świadczonego przez nie wsparcia

Cel tematyczny 9

W obszarze CT 9 analizie poddano 43 dokumentacje naborów wniosków w ramach 13 RPO¹⁰ i PO WER. 8 z nich stanowiły dokumentacje naborów w trybie pozakonkursowym/w trybie konkursowym dedykowanym OPS i PCPR. W dwóch z nich (9.1.2 Rozwój usług opiekuńczych w ramach ZIT **RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego** oraz 11.1 Aktywne włączenie **RPO Województwa Lubelskiego**) dopuszczono możliwość realizacji projektów partnerskich, co znalazło swoje odzwierciedlenie w kryteriach premiujących:

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego
Oś Priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo
Poddziałanie 9.1.2 Rozwój usług społecznych w ramach ZIT
KRYTERIUM PREMIUJĄCE
Opis kryterium: Ocenie podlega, czy projekt zakłada formalne partnerstwo dwusektorowe, tj. co najmniej dwa sektory spośród sektora społecznego, prywatnego, publicznego.
Uzasadnienie: Partnerstwo to miałyby się przyczynić do wykorzystania m.in. posiadanej infrastruktury, kontaktów, zaplecza oraz możliwości podmiotów współpracujących. Realizacja projektów w partnerstwie przynosi korzyści zarówno w aspektach jakościowych, jak i związanych ze sprawnością zarządzania i wdrażania. Kryterium weryfikowane w oparciu o treść wniosku o dofinansowanie projektu.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego
Oś Priorytetowa 11 Włączenie społeczne
Działanie 11.1 Aktywne włączenie
KRYTERIUM PREMIUJĄCE
Opis kryterium: Projekt jest realizowany w partnerstwie z organizacją pozarządową
Uzasadnienie: Nawiązywanie współpracy i wzajemne oddziaływanie instytucji jest najbardziej efektywnym sposobem osiągnięcia najlepszych wyników poprzez wykorzystanie możliwości jaką daje współpraca międzyinstytucjonalna. Celem zastosowania kryterium jest zapewnienie lepszej koordynacji i komplementarności działań na danym terytorium prowadzonych przez różne

¹⁰ W okresie objętym monitoringiem nie ogłoszono żadnego konkursu w obszarze CT 9 w ramach RPO Województwa Pomorskiego, RPO Województwa Małopolskiego oraz RPO Województwa Śląskiego.

podmioty w odniesieniu do tej samej grupy docelowej lub nastawionych na realizację tych samych celów.

Spełnienie kryterium zostanie zweryfikowane na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie projektu.

Spośród dokumentacji konkursowych dla pozostałych 35 naborów zaledwie 4 skierowane były do „wszystkich podmiotów”. Zaznaczyć jednak należy, że tylko w jednej dokumentacji (konkurs 9.3.2 Rozwój usług społecznych **RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego**) pojawił się zapis mówiący o tym, że uprawnione do aplikowania są „wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)”. W pozostałych dokumentacjach aplikującym podmiotom stawiano wymóg „działania na podstawie zapisów statutowych lub innych dokumentów (np. KRS, zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej) w sferze pomocy i integracji społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych lub rynku pracy” (konkursy ogłaszane w ramach RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego) bądź też „realizacji w ciągu ostatnich 5 lat programów, w ramach których przyznawano osobom fizycznym lub podmiotom pożyczki lub inne formy pomocy finansowej podlegającej zwrotowi lub pomoc bezwrotną w wysokości równej co najmniej wartości projektu” (konkurs 4.1 Innowacje społeczne w ramach PO WER).

W pozostałych 31 dokumentacjach wskazano zamknięty katalog podmiotów, które mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach ogłoszonego konkursu. We wszystkich naborach wśród typów beneficjentów znajdowały się organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, federacje lub związki organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej itp. W kilku przypadkach dookreślono, że podmioty te mają prowadzić działalność statutową w sferze pomocy i integracji społecznej, bądź też posiadać doświadczenie w aktywizacji społeczno-zawodowej osób i rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym.

Na szczególną uwagę w przypadku konkursów ogłaszanych w ramach CT 9 zasługują dwa: konkurs 9.1.1 Aktywne włączenie społeczne w ramach ZIT **RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego** oraz konkurs 2.9 Rozwój ekonomii społecznej **Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój**, które skierowane są wyłącznie do organizacji pozarządowych/PES.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Oś Priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo

Działanie 9.1.1 Aktywne włączenie społeczne w ramach ZIT

KRYTERIUM DOSTĘPU

Opis kryterium: Wnioskodawca (lub partner/zy – jeśli dotyczy) jest podmiotem uprawnionym do złożenia wniosku o dofinansowanie projektu.

Ocenie podlega, czy wnioskodawcą jest:

1. podmiot wymieniony w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (w tym organizacje pozarządowe) lub

2. podmiot ekonomii społecznej

W przypadku realizacji projektu partnerskiego liderem może być podmiot wskazany w punkcie 1 i 2, natomiast partnerem/mi każdy inny podmiot wskazany poniżej:

a) jednostki samorządu terytorialnego i/lub ich jednostki organizacyjne (w tym OPS/PCPR);

b) podmioty wymienione w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (w tym organizacje pozarządowe);

c) podmioty ekonomii społecznej.

Kryterium weryfikowane w oparciu o wniosek o dofinansowanie projektu. Niespełnienie kryterium oznacza odrzucenie wniosku.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

Oś Priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Działanie 2.9 Rozwój ekonomii społecznej

KRYTERIUM DOSTĘPU

Opis kryterium: W ramach konkursu o dofinansowanie realizacji projektu mogą ubiegać się podmioty ekonomii społecznej.

Zgodnie z definicją zawartą w *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020*, podmiotem ekonomii społecznej jest:

a) przedsiębiorstwo społeczne, w tym spółdzielnia socjalna, o której mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2006 r., Nr 94, poz. 651, z późn. zm.);

b) podmiot reintegracyjny, realizujący usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych

wykluczeniem społecznym:

- CIS i KIS;
- ZAZ i WTZ, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721 z późn. zm.);
- c) organizacja pozarządowa lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239, z późn. zm.);
- d) podmiot sfery gospodarczej utworzony w związku z realizacją celu społecznego bądź dla którego leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej.

Grupę tę można podzielić na następujące podgrupy:

- organizacje pozarządowe, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie prowadzące działalność gospodarczą, z której zyski wspierają realizację celów statutowych;
- spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie tj. spółdzielnie pracy, inwalidów i niewidomych, działające w oparciu o ustawę z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2016 r. poz. 21, z późn. zm.); – spółki non-profit, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, o ile udział sektora publicznego w spółce wynosi nie więcej niż 50%.

UWAGA! IOK będzie weryfikowała spełnienie kryterium na podstawie części II „Wnioskodawca” oraz pkt 4.4 „Doświadczenie wnioskodawcy i partnerów” wniosku o dofinansowanie. Jeżeli wnioskodawca nie wskaże, że jest podmiotem ekonomii społecznej, projekt zostanie odrzucony na etapie oceny merytorycznej.

Powyższe przykłady pokazują, że jest możliwe w systemie wdrażania funduszy unijnych jest miejsce na konkursy dedykowane organizacjom pozarządowym/PES. Należy zauważyć, że podczas pierwszego monitoringu nie zidentyfikowano żadnego naboru, w którym typami beneficjentów byłyby wyłącznie podmioty należące do trzeciego sektora. Zmiana w tym zakresie jest przede wszystkim zasługą pozarządowych członków KM (oraz innych przedstawicieli organizacji pozarządowych aktywnie działających na rzecz zwiększenia dostępności funduszy unijnych dla NGO). Najlepszym przykładem może być tutaj właśnie RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Dzięki pozarządowym członkom KM tego RPO obecnie każdy konkurs zakłada dostęp dla wszystkich podmiotów prawnych (w

charakterze lidera lub partnera), a w znaczącej części konkursów premiowane są partnerstwa (szczególnie w obszarze CT 9).

Spośród przeanalizowanych naborów wniosków w obszarze CT 9 w ramach 13 RPO i POWER aż w 17 pojawiły się kryteria premijujące związane z przedmiotem monitoringu. W tabeli poniżej przedstawiono te, które w najpełniejszy sposób ułatwiają organizacjom pozarządowym/PES możliwość aplikowania o środki.

Tabela 2 Przykłady kryteriów premiujących w ramach CT 9

PO	Oś	Działanie/Podziałanie	TYP kryterium	Nazwa kryterium	Definicja	Opis znaczenia kryterium /Liczba punktów
RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego	11	11.2.3 Ułatwienie dostępu do usług społecznych, w tym integracja ze środowiskiem lokalnym – projekty konkursowe	Kryterium merytoryczne – specyficzne fakultatywne	Wnioskodawca jest podmiotem ekonomii społecznej	<p>Preferowane będą projekty realizowane przez podmioty ekonomii społecznej. Kształcenie postaw proprzedsiębiorczych oraz wspieranie powstających lub już istniejących podmiotów ekonomii społecznej pozwoli na skuteczniejszą walkę z marginalizacją osób bezrobotnych czy też dysfunkcyjnych, a także tworzenia się nowych miejsc pracy. Podmiot ekonomii społecznej należy rozumieć zgodnie z zapisami Rozdziału 3, pkt. 15 Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 z dnia 28 maja 2015 roku.</p> <p>Weryfikacja spełnienia kryterium nastąpi na etapie oceny merytorycznej w oparciu o zapisy treści wniosku.</p> <p>Rozwój przedsiębiorczości społecznej wpływa pozytywnie na rozwój kapitału ludzkiego, który stawiany jest często jako</p>	10

					jeden z najważniejszych czynników decydujących o rozwoju gospodarczym.	
RPO Województwa Podkarpackiego	8	8.4 Poprawa dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej	Kryterium premiujące	Projekt przewiduje realizację działań z EFS na rzecz wsparcia rodziny i pieczy zastępczej w ramach partnerstwa gminy i/lub powiatu z organizacjami pozarządowymi statutowo zajmującymi się wspieraniem rodziny i posiadającymi doświadczenie w realizacji wsparcia na jej rzecz.	Zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020. Kryterium umożliwi realizację zintegrowanego wsparcia na rzecz usług wsparcia rodziny oraz procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej. Realizacja projektów w partnerstwie, wzmocni współpracę podmiotów realizujących zadania wsparcia rodziny oraz rodzinnej pieczy zastępczej i przyczyni się do zwiększenia efektywności tych działań. Weryfikacja spełnienia kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie projektu.	10
RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego	9	9.3.2 Rozwój usług społecznych	Kryterium premiujące	Projekt jest realizowany przez partnerstwo jednostki samorządu terytorialnego i podmiotu ekonomii społecznej	Ocenie podlegać będzie czy projekt zakłada formalne partnerstwo jednostki samorządu terytorialnego i podmiotu ekonomii społecznej ⁸⁰ . Liderem partnerstwa może być zarówno jednostka samorządu terytorialnego, jak również podmiot ekonomii społecznej.	10
RPO Województwa Opolskiego	VIII	8.1 Dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych, w zakresie usług społecznych – wsparcia dla osób niesamodzielnych	Kryterium merytoryczne szczegółowe	W ramach realizowanego projektu Wnioskodawcą lub Partnerem projektu	Brak	5

				jest podmiot ekonomii społecznej		
RPO Województwa Lubelskiego	11	11.1 Aktywne włączenie	Kryterium premiujące	Realizacja projektu - Projekt będzie realizowany w partnerstwie podmiotów z różnych sektorów (publiczny, prywatny, społeczny)	Brak	10
RPO Województwa Świętokrzyskiego	9	9.2.1 Rozwój wysokiej jakości usług społecznych	Kryterium premiujące	Projekt realizowany w partnerstwie pomiędzy jednostką samorządu terytorialnego lub jej jednostką organizacyjną a podmiotem ekonomii społecznej.	Brak	10
PO WER	2	2.9 Rozwój ekonomii społecznej	Kryterium premiujące	Projekt realizowany jest w partnerstwie składającym się z co najmniej jednej organizacji pozarządowej, mającej siedzibę na terenie danego makroregionu, posiadającej co najmniej 2-letnie doświadczenie w realizacji usług szkoleniowych w zakresie zamówień publicznych oraz w obszarze ekonomii społecznej	Brak	10

				(polegające np. na prowadzeniu szkoleń, doradztwa dla podmiotów ekonomii społecznej, wspieraniu w tworzeniu podmiotów ekonomii społecznej, realizacji projektów skierowanych do podmiotów ekonomii społecznej).		
--	--	--	--	---	--	--

Powyższe przykłady są dowodem na to, że organizacje pozarządowe coraz częściej są postrzegane jako naturalny realizator działań w obszarze włączenia społecznego. Na uwagę zasługuje fakt, że wśród kryteriów premiujących obok kryteriach związanych wyłącznie z realizacją zasady partnerstwa pojawiają się także kryteria podkreślające znaczenie NGO/PES w walce z marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Po raz kolejny należy podkreślić, że jest to przede wszystkim zasługa pozarządowych członków KM aktywnie działających na rzecz zwiększania dostępności funduszy unijnych dla organizacji pozarządowych.

Pozostałe rozwiązania wzmacniające potencjał trzeciego sektora

Podobnie jak podczas poprzedniego monitoringu i tym razem podczas analizy dokumentacji naborów wniosków (zarówno w ramach CT 8 i CT 9) zidentyfikowano rozwiązania w sposób pośredni przyczyniające się do realizacji polityk publicznych angażujących trzeci sektor.

Tytułem przypomnienia należy wspomnieć, że chodzi tutaj przede wszystkim o zobligowanie wnioskodawców do stosowania klauzul społecznych¹¹, oraz zlecenia zadań lub usług w ramach projektu z uwzględnieniem zasad określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Na szczególną uwagę w tym zakresie zasługuje zapis z dokumentacji dla konkursu 2.9 Rozwój ekonomii społecznej w ramach PO WER:

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
Oś Priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji
Działanie 2.9 Rozwój ekonomii społecznej
KRYTERIUM PREMIUJĄCE

¹¹ Zgodnie z pkt. 4 podrozdziału 6.5 Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 „IZ PO w wytycznych programowych, lub właściwa instytucja będąca stroną umowy o dofinansowanie w umowie o dofinansowanie może określić rodzaj zamówień realizowanych zgodnie z Pzp albo zasadą konkurencyjności, w ramach których zobowiązuje beneficjenta do uwzględniania aspektów społecznych, np. stosowania kryteriów premiujących oferty podmiotów ekonomii społecznej oraz stosowania kryteriów dotyczących zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, bezrobotnych lub osób, o których mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym. W przypadku projektów współfinansowanych z EFS określenie rodzaju zamówień, w ramach których zobowiązuje się beneficjenta do uwzględniania aspektów społecznych jest obowiązkowe.

Opis kryterium: Wnioskodawca zobowiązuje się do zlecenia min. 20% usług zaplanowanych w ramach projektu przedsiębiorstwom społecznym.

Ciekawym przykład działań ukierunkowanych na wzmocnienie trzeciego sektora można było zaobserwować również w ramach naboru 5.5 Kształcenie ustawiczne RPO Województwa Pomorskiego:

RPO Województwa Pomorskiego
Oś Priorytetowa 5 Zatrudnienie
Działanie 5.5 Kształcenie ustawiczne
KRYTERIUM PREMIUJĄCE
<p>Opis kryterium: Ocenie podlega stopień, w jakim projekt jest ukierunkowany na pracowników sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz podmiotów ekonomii społecznej/przedsiębiorstw społecznych.</p>
<p>Uzasadnienie: Ocenie podlega stopień, w jakim projekt jest ukierunkowany na pracowników sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz podmiotów ekonomii społecznej/przedsiębiorstw społecznych.</p> <p>0 pkt – mniej niż połowę uczestników projektu stanowią (łącznie) pracownicy sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz podmiotów ekonomii społecznej/przedsiębiorstw społecznych.</p> <p>1 pkt – co najmniej połowę uczestników projektu stanowią (łącznie) pracownicy sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz podmiotów ekonomii społecznej/przedsiębiorstw społecznych.</p> <p>2 pkt – wszystkimi uczestnikami projektu są (łącznie) pracownicy sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz podmiotów ekonomii społecznej/przedsiębiorstw społecznych.</p>

Podobne do przedstawionych powyżej zapisy pojawiają się w coraz większej liczbie dokumentacji dla naborów wniosków. Duża w tym zasługa przedstawicieli trzeciego sektora, szczególnie tych, którzy zasiadają w KM. Coraz większa świadomość dotycząca możliwości wzmocnienia NGO poprzez wprowadzanie do kryteriów wyboru projektów zapisów dla nich korzystnych znacząco zwiększa dostępność funduszy unijnych dla organizacji pozarządowych/PES.

Alokacja przewidziana na poszczególne nabory

Po opublikowaniu raportu z poprzedniego monitoringu przedstawiciele trzeciego sektora zgłaszali uwagi, że zabrakło w nim zbiorczej informacji odnoszącej się do podziału alokacji pomiędzy nabory, w których NGO mogą aplikować oraz nabory dedykowane konkretnym podmiotom. Dlatego też podczas bieżącego monitoringu do narzędzia badawczego dodano pytanie o alokację przewidzianą na każdy nabór. Wyniki przeprowadzonej w tym zakresie analizy przedstawiono w tabelach poniżej

Tabela 3 Podział alokacji dla naborów w ramach CT 8

Nazwa Programu Operacyjnego	Łączna alokacja na nabory, w których mogły aplikować NGO	Łączna alokacja na nabory, w których nie mogły aplikować NGO
RPO Województwa Dolnośląskiego	28 004 965,00 PLN (4 nabory)	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu
RPO Województwa Lubuskiego	24 705 882,00 PLN (3 nabory)	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu
RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego	56 675 439,81 PLN (10 naborów)	58 971 326,00 PLN (1 nabór)
RPO Województwa Podkarpackiego	100 490 400,00 PLN (4 nabory)	33 447 847,00 PLN (1 nabór)
RPO Województwa Pomorskiego	194 830 000,00 PLN (3 nabory)	134 687 668,60 PLN (2 nabory)
RPO Województwa Zachodniopomorskiego	89 000 000,00 PLN (2 nabory)	397 991 330 PLN (1 nabór)
RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego	24 961 977,24 PLN (1 nabór)	53 322 070,00 PLN (1 nabór)
RPO Województwa Łódzkiego	106 464 916,77 (4 nabory)	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu
RPO Województwa Małopolskiego	98 077 203,76 PLN (2 nabory)	5 582 789,00 PLN (1 nabór)
RPO Województwa Mazowieckiego	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu	63 605 056,00 PLN (1 nabór)
RPO Województwa Opolskiego	35 084 105,00 PLN (2 nabory)	16 264 941,00 PLN (2 nabory)
RPO Województwa Podlaskiego	43 000 000,00 PLN (4 nabory)	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu
RPO Województwa Wielkopolskiego	9 396 338,00 PLN (3 nabory)	43 899 757,00 PLN (1 nabór)
RPO Województwa Lubelskiego	23 750 000,00 PLN (1 nabór)	5 075 070,91 PLN (2 nabory)
RPO Województwa Śląskiego	37 602 443,92 PLN (3 nabory)	146 099 825,40 PLN (2 nabory)
RPO Województwa Świętokrzyskiego	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu	30 347 243,00 PLN (1 nabór)

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	40 997 022,00 PLN (7 naborów)	1 125 001 904,34 PLN (15 naborów)
---	----------------------------------	--------------------------------------

Tabela 4 Podział alokacji dla naborów w ramach CT 9

Nazwa Programu Operacyjnego	Łączna alokacja na nabory, w których mogły aplikować NGO	Łączna alokacja na nabory, w których nie mogły aplikować NGO
RPO Województwa Dolnośląskiego	39 086 171,00 PLN (4 nabory)	24 508 054,00 PLN (4 nabory)
RPO Województwa Lubuskiego	7 500 000,00 PLN (1 nabór)	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu
RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego	52 006 654,05 PLN (3 nabory)	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu
RPO Województwa Podkarpackiego	16 000 000,00 PLN (2 nabory)	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu
RPO Województwa Pomorskiego	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu
RPO Województwa Zachodniopomorskiego	20 000 000,00 PLN (1 nabór)	1 224 000,00 PLN (1 nabór)
RPO Województwa Kujawsko-Pomorskiego	42 695 607,06 PLN (2 nabory)	4 585 447,05 PLN (1 nabór)
RPO Województwa Łódzkiego	15 890 760,00 PLN (1 nabór)	37 519 850 PLN (1 nabór)
RPO Województwa Małopolskiego	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu	Brak naboru w okresie przeprowadzania monitoringu
RPO Województwa Mazowieckiego	76 874 218,50 PLN (3 nabory)	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu
RPO Województwa Opolskiego	56 931 626,00 PLN (3 nabory)	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu
RPO Województwa Podlaskiego	20 000 000,00 PLN (1 nabór)	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu
RPO Województwa Wielkopolskiego	6 488 500,00 PLN (1 nabór)	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu
RPO Województwa Lubelskiego	30 100 000,00 PLN (2 nabory)	50 000 000,00 PLN (1 nabór)
RPO Województwa Śląskiego	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu
RPO Województwa Świętokrzyskiego	21 142 800 PLN (2 nabory)	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	42 100 000,00 PLN (4 nabory)	Brak naborów w okresie przeprowadzania monitoringu

Należy zaznaczyć, że dane przedstawione w powyższych tabelach służą wyłącznie celom orientacyjnym. Analizie w ramach monitoringu zostały poddane nabory wniosków ogłaszane w

stosunkowo krótkim okresie czasu, trudno więc mówić na ich przykładzie o jakichkolwiek tendencjach w zakresie podziału alokacji pomiędzy nabory, w których NGO mogły aplikować i takich, z których były wykluczone. Rekomenduje się jednak aby pozarządowi przedstawiciele KM na bieżąco monitorowali tę kwestię w ramach poszczególnych programów operacyjnych.

Wnioski i rekomendacje

Zaprezentowane w niniejszym raporcie wyniki monitoringu 16 Regionalnych Programów Operacyjnych oraz Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój zdają się potwierdzać wnioski z analogicznego monitoringu przeprowadzonego w 2016 r.: zależność pomiędzy zaangażowaniem przedstawicieli trzeciego sektora w działania na rzecz zwiększania dostępności funduszy unijnych w obszarze rynku pracy i włączenia społecznego dla NGO a rzeczywistą dostępnością projektów w ramach CT 8 i CT 9 dla organizacji pozarządowych jest bezsprzeczna i niepodważalna.

Poniżej zaprezentowano główne wnioski wynikające z analizy dokumentów programowych i dokumentacji naborów wniosków w ramach 16 RPO i POWER, a także rekomendacje do dalszych działań przedstawicieli trzeciego sektora – w szczególności pozarządowych członków komitetów monitorujących, w przedmiotowym zakresie.

1. Kluczowe znaczenie dla zwiększania dostępności funduszy unijnych dla NGO ma **wspólne działanie podmiotów trzeciego sektora i mówienie jednym głosem**. Pojedyncze organizacje mają bowiem mniejszą siłę przebicia i są dla administracji publicznej mniej wiarygodnym partnerem do rozmów niż np. organizacje zrzeszone w sieci czy federacje.

Najlepiej obrazuje to przykład Sieci Pozarządowych Instytucji Rynku Pracy, która została utworzona w 2015 roku w celu wzmocnienia głosu organizacji pozarządowych w debacie na temat rynku pracy oraz zwiększenia wpływu NGO na politykę państwa w tym obszarze i działalność instytucji publicznych.

Obecnie Sieć PIRP zrzesza 42 organizacji pozarządowych z całej Polski i realizuje działania ukierunkowane przede wszystkim na zwiększanie potencjału NGO oraz na wzmocnienie pozycji trzeciego sektora w polityce rynku pracy.

W 2016 roku 3 organizacje wchodzące w skład Rady Sieci (Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Fundacja Aktywizacja, Fundacja Innowacja i wiedza) otrzymały dofinansowanie ze środków Pomocy Technicznej PO WER na realizację projektu „Sieć Pozarządowych Instytucji Rynku Pracy (Sieć PIRP)” mającego na celu wzrost wiedzy i

zaangażowania przedstawicieli NGO w prace komitetów monitorujących na poziomie regionalnym i krajowym. Projekt, w którego ramach przeprowadzono zarówno poprzedni, jak i ten monitoring, umożliwił realizację działań skierowanych do członków Sieci (szkolenia, spotkania sieciujące) i tym samym wzmocnienie jej potencjału. To z kolei przełożyło się na zwiększenie skuteczności działań przedstawicieli trzeciego sektora w zakresie zwiększania dostępności funduszy unijnych dla organizacji pozarządowych – zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym.

Dowodem wspomnianej skuteczności jest opisywana już w niniejszym raporcie, a wynikająca z prowadzonych przez Sieć działań monitoringowych, interwencja w Ministerstwie Rozwoju oraz Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wyłączenia organizacji pozarządowych z możliwości organizacji u siebie płatnych staży dla uczestników projektów współfinansowanych z EFS. Fakt, że interwencja ta zakończyła się sukcesem, tj. wprowadzeniem do znowelizowanych *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020* zapisów odnoszących się do możliwości organizowania staży w organizacjach pozarządowych na takich samych zasadach jak w innych podmiotach, jest najlepszym dowodem na to, że NGO działając wspólnie mogą przyczynić się do realnych zmian w obszarze wdrażania funduszy unijnych.

REKOMENDACJA:

Przedstawiciele podmiotów trzeciego sektora powinni podejmować inicjatywy mające na celu uwspólnianie działań różnych NGO aktywnych w danych obszarach. Należy zadbać o to, by umożliwić osoby reprezentujące różne organizacje miały możliwość wymiany poglądów i doświadczeń oraz wypracowywania wspólnych stanowisk w istotnych dla sektora kwestiach.

Jednocześnie, należy zwiększać wiedzę organizacji pozarządowych w zakresie możliwości pozyskiwania środków na realizację działań rzeczniczych i sieciujących.

Konieczne jest również pokazywanie NGO korzyści wynikających ze wspólnego działania i podejmowaniu wspólnych inicjatyw na rzecz zwiększania dostępności funduszy unijnych dla organizacji pozarządowych.

2. NGO w dalszym ciągu są postrzegane jako bardziej naturalny realizator działań w obszarze włączenia społecznego niż rynku pracy – **konkursy ogłaszane w ramach CT 8 nadal są mniej dostępne dla organizacji pozarządowych niż konkursy w obszarze CT 9.**

Podmioty trzeciego sektora nie mogą być (podobnie jak żadne inne podmioty) partnerami PUP w dedykowanych im działaniach. Dodatkowo, zdecydowana większość naborów w ramach CT 8 skierowana jest do „wszystkich podmiotów – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)”. W praktyce oznacza to, że o środki mogą ubiegać się podmioty, które nie mają doświadczenia w realizacji działań z obszaru aktywizacji zawodowej, mają natomiast środki na zlecenie pisania wniosków firmom zewnętrznym specjalizującym się w opracowywaniu dokumentacji aplikacyjnych. Organizacje pozarządowe, posiadające doświadczenie, wymierne sukcesy w działaniach w obszarze rynku pracy oraz pomysł na projekt i jednocześnie mające mniejsze doświadczenie w opracowywaniu wniosków przegrywają z podmiotami, których pomysły na działania są słabsze merytorycznie, za to wnioski lepiej napisane.

Dowodem na to są m.in. opinie przedstawicieli trzeciego sektora, z których wynika, że np. firmy często, już na etapie realizacji projektu, zgłaszają się do NGO z prośbą o udostępnienie bazy danych potencjalnych uczestników lub pomoc w realizacji poszczególnych działań projektowych.

REKOMENDACJA:

Aby zwiększyć dostępność funduszy unijnych w obszarze rynku pracy dla organizacji pozarządowych ich przedstawiciele, w szczególności ci, którzy zasiadają w KM, powinni podjąć działania zmierzające do zawężania katalogu typów beneficjentów mogących ubiegać się o dofinansowanie w ramach poszczególnych naborów (analogicznie jak ma to miejsce w obszarze CT 8).

Dobrym rozwiązaniem wydaje się również próba wprowadzenia do kryteriów wyboru projektów wymogu związanego z udokumentowanym i odpowiednio długim doświadczeniem beneficjenta w realizacji działań danego typu.

REKOMENDACJA:

Należy umożliwić przedstawicielom organizacji pozarządowych udział w bezpłatnych szkoleniach z zakresu pozyskiwania środków z funduszy unijnych, m.in. poszukując źródeł finansowania tego typu działań. Zwiększenie umiejętności NGO w zakresie opracowywania dokumentacji aplikacyjnych przyczyni się bowiem do zwiększenia ich dostępności środków UE.

Realizacja projektu „Sieć Pozarządowych Instytucji Rynku Pracy (Sieć PIRP)” pokazała, że istnieje bardzo duże zapotrzebowanie na tego typu działania. W zorganizowanych w ramach projektu szkoleniach z zakresu aplikowania w o środki, przede wszystkim unijne, wzięło udział ok. 80 osób.

REKOMENDACJA:

Jednym z czynników ograniczających dostępność funduszy w ramach CT 8 dla organizacji pozarządowych jest niewielka liczba kryteriów premiujących oraz premiowanie partnerstw jako takich, a nie bezpośrednio podmiotów trzeciego sektora. Pozarządowym przedstawicielom trzeciego sektora rekomenduje się więc podjęcie działań mających na celu wprowadzenie do kryteriów wyboru projektów większej liczby kryteriów premiujących zwiększających dostępność środków unijnych dla NGO, szczególnie tych, które przyznają dodatkowe punkty beneficjentom będącymi organizacjami pozarządowymi.

3. Wciąż jeszcze w systemie wdrażania funduszy unijnych **nie dopuszcza się możliwości realizacji projektów dedykowanych JST i ich jednostkom organizacyjnym w partnerstwie (sporadycznie jest to możliwe w obszarze CT 9)**. Podmioty te, tj. przede wszystkim PUP, OPS, PCPR muszą więc realizować swoje działania samodzielnie, nie mając możliwości korzystania ze wsparcia np. organizacji pozarządowych.

Tymczasem podmioty trzeciego sektora nierzadko wykazują się większą efektywnością i skutecznością w prowadzeniu działań z zakresu zarówno aktywizacji zawodowej, jak i włączenia społecznego, co wynika m.in. z ich zakorzenienia w środowisku lokalnym, mniejszej instytucjonalizacji oraz możliwości świadczenia bardziej kompleksowego i zindywidualizowanego wsparcia.

Wydaje się więc, że dopuszczenie PUP, OPS i PCPR możliwości realizacji dedykowanych im projektów w partnerstwie z podmiotami trzeciego sektora byłoby korzystne dla wszystkich stron, a szczególnie dla bezpośrednich odbiorców wsparcia.

REKOMENDACJA:

Rekomenduje się, aby pozarządowi przedstawiciele trzeciego sektora zintensyfikowali działania zmierzające do umożliwienia JST i ich jednostkom organizacyjnym realizacji dedykowanych im projektów w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi/PES.

Podkreślić jednak należy, że działania te muszą iść w parze z wysiłkami NGO ukierunkowanymi na promowanie efektów swoich przedsięwzięć i pokazywanie swojej skuteczności zarówno w działaniach w obszarze rynku pracy, jak i włączenia społecznego.

